

- Пашырэнне санкцыяў у адносінах да канцэрна "Белнафтахім" з боку ЗША.
- Зьніжэнне стаўкі падатку на даходы па апэрацыях з каштоўнымі паперамі.
- Спрыяльныя тэндэнцыі ў гандлі нафтапрадуктамі і калійнымі ўгнаеньнямі.
- Прыцягненьне замежных інвэстараў у банкаўскі сэктар.

Палітыка: пашырэнне санкцыяў з боку ЗША ў адносінах да канцэрну "Белнафтахім"

На пачатку сакавіка Міністэрства фінансаў ЗША апублікавала тлумачэньні аб выкарыстаньні санкцыяў у дачыненні да канцэрна "Белнафтахім". Гэты дакумэнт фактычна пашырыў вобласць выкарыстаньня санкцыяў з боку амэрыканскага ўраду. Ён прадугледжвае выкарыстаньне зацьверджаных раней захадаў у выглядзе блякаваньня рахункаў, якія знаходзяцца пад юрысдыкцыяй ЗША, у адносінах да ўсіх прадпрыемстваў, у якіх доля канцэрна перавышае 50%. Раней такія захады распаўсюджваліся толькі на сам канцэрн "Белнафтахім" і яго даччыныя прадпрыемствы. Пашырэнне санкцыяў прывяло да дыпляматычнага скандалу паміж краінамі: у сакавіку амбасадары абодвух бакоў былі адкліканыя для кансультацыяў у свае краіны. Апроч таго, беларускі бок настаяў на парытэтнай колькасьці дыпляматычных прадстаўнікоў з абодвух бакоў, што абумовіла скарачэньне штату амбасады ЗША ў Менску на 17 дыпляматаў. Дадзеныя падзеі фактычна замарозілі спробы дыялёгу паміж Беларусьсю з аднаго боку і ЭЗ і ЗША зь іншага.

Рэальны сэктар: павышэньне ролі экспарту ў якасьці кампанэнтэ эканамічнага росту

У лютым паскарэньне росту ВУП працягнулася: за студзень-люты ён вырас на 9.9% г/г, што на 1.6 адсоткавага пункту вышэй, чым у студзені. "Лякаматывама" росту былі гандаль і сельская гаспадарка. У прыватнасьці, у сельскай гаспадарцы вытворчасць вырасла на 6% г/г (3.5% г/г у студзені). У прамысловасьці рост вытворчасці таксама троху паскорыўся – з 12.1% г/г у студзені да 12.9% г/г у студзені-лютым. Ключавымі выявіліся паліўная прамысловасьць (дзякуючы росту экспарту нафтапрадуктаў) і машынабудаваньне (у выніку росту паставак яе прадукцыі ў Расею), што забяспечылі больш за палову прыросту прамысловай вытворчасці. Гэта яшчэ раз пацьвярджае высокую залежнасьць беларускай эканомікі, з аднаго боку, ад палітыкі Расеі ў галіне паставак нафты і дынамікі расейскага рынку інвэстыцыйных тавараў, а зь іншага – ад стабільнасьці паставак нафтапрадуктаў на экспарт. Такім чынам, у 2008 г. пазначаецца тэндэнцыя росту ролі экспарту як кампанэнтэ эканамічнага росту, што падобнае да сытуацыі 2004 г., калі эканамічны рост абумоўліваўся пераважна вонкавай кан'юнктурай.

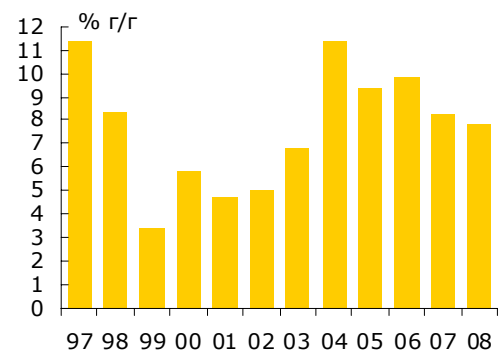
Структурныя тэндэнцыі: зьніжаная стаўка падатку на даходы па апэрацыях з каштоўнымі паперамі

Інвэстыцыйны клімат. У сакавіку быў падпісаны дэкрэт прэзыдэнта, у адпаведнасьці зь якім стаўка падатку на даходы па апэрацыях з каштоўнымі паперамі была зьніжаная да ўзроўню стаўкі падатку на прыбытак – 24%. Высокая стаўка гэтага падатку (раней яна складала 40%) была адной з прычынаў, якія абмяжоўвалі магчымасьці разьвіцьця рынку каштоўных папераў. Яе зьніжэньне, нароўні з

№4 (67)
Красавік 2008 г.

Насельніцтва: 9.69 млн чалавек
Прамысловасьць / ВУП: 26.7%
Сельская гаспадарка / ВУП: 7.4%
Інвэстыцыі / ВУП: 26.3%
Экспарт: Расія 37%, ЭЗ 44%
Імпарт: Расія 60%, ЭЗ 22%

Дынаміка рэальнага ВУП

Крыніца: Міністэрства статыстыкі і аналізу. Прагноз на 2008 г. – Дасьледчы цэнтр ІПМ.

Дасьледчы цэнтр ІПМ

Нямецкая эканамічная група
ў Беларусі

220088 г. Мінск, вул. Захарова, 76
Тэл./факс +375 (17) 210 0105
Электронная пошта bmer@research.by
Вэб-сайт <http://research.by/>

Пераклад на беларускую мову
ажыццяўляецца пры падтрымцы часопіса
"Новая Эўропа", <http://n-europe.eu/>

© Дасьледчы цэнтр ІПМ, 2008

прыняццём іншых захадаў (скасаваньне права “залатой акцыі” і інш.), сьведчыць аб намеры ўраду паляпшаць інвэстыцыйны клімат у краіне і разьвіваць фондавы рынак. Разам з тым, для пасьпяховага рашэньня такіх задач у бліжэйшы час неабходна прыняць поўны комплекс захадаў, прадугледжаных праграмай разьвіцьця фондавага рынку.

У сакавіку выйшаў указ, які стымулюе прыцягненьне вонкавых пазыкаў для ажыццяўленьня інвэстыцыйных праектаў. Для прадпрыемстваў, што прыцягваюць такія пазыкі, прадугледжанае вяртаньне зь бюджэту 50% сумы адсоткавых плацяжоў за карыстаньне вонкавымі пазыкамі, вызваленьне ад плацяжоў за атрыманьне гарантыі ўраду, абмежаваньне камісійнага ўзнагароджаньня і маржы банкаў-агентаў, якія абслугоўваюць вонкавыя пазыкі, а таксама вызваленьне ад мыты і ПДВ пры ўвозе тэхналягічнага абсталяваньня, неабходнага для выкананьня інвэстыцыйных праектаў. Такім чынам, у бягучым годзе ўрад паранейшаму мяркуе фінансаваць дэфіцыт бягучага рахунку пераважна праз вонкавыя пазыкі, у той час як простыя і партфельныя інвэстыцыі разглядаюцца ў якасьці асноўнай крыніцы прыцягненьня сродкаў толькі ў сярэднетэрміновай перспэктыве.

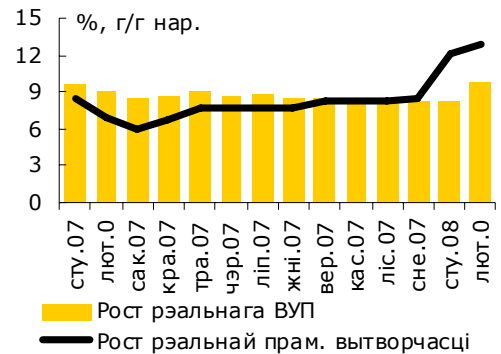
Энэргетыка. У 2007 г. Белтрансгаз пералічыў у інавацыйны фонд Мінэнэрга Беларусі 19% ад сабекошту прадукцыі і паслугаў, што склала прыкладна USD 70 млн. Гэта выклікала новыя прэтэнзіі з боку ААТ “Газпрам”, які валодае 25% акцыяў. Расейская кампанія настойвае на адмове ад практыкі непадаткавых адлічэньняў у бюджэтныя фонды. Разам з тым, гэтая спрэчка не адбілася на перамовах аб цане на расейскі газ для Беларусі. У 2008 г. яна зноў пачала вызначацца на падставе палітычных дамоўленасьцяў, і на другі квартал была ўсталяваная на ўзроўні USD 128 за 1 тыс.м³.

Вонкавы гандль: спрыяльныя тэндэнцыі ў гандлі калійнымі ўгнаеньнямі і нафтапрадуктамі

У студзені 2008 г. дэфіцыт гандлю таварамі склаў USD 123.8 млн, скараціўшыся ў тры разы ў параўнаньні з студзенем 2007 г. Тэмп прыросту экспарту ў студзені быў значна вышэй за тэмп прыросту імпарту – 77.9 і 48.4% г/г адпаведна. Гэта было звязана з сытуацыяй у гандлі з краінамі па-за СНД, дзе пры росьце экспарту ў 2 разы імпарт скараціўся на 12.5%. У гандлі з Расеяй тэмп прыросту экспарту паранейшаму істотна адставаў ад тэмпу прыросту імпарту (33.4 і 105.0% г/г адпаведна). У значнай ступені зьмены ў вонкавым гандлі тлумачыліся эфэктам нізкай базы, бо ў студзені 2007 г. эканоміка адаптавалася да новых умоваў у гандлі энэрганосьбітамі, і ў той пэрыяд экспарт у цэлым практычна ня рос, а ў краіны па-за СНД – зьніжаўся.

Рост экспарту быў пераважна абумоўлены ростам экспартных цэнаў: на 64.8% у краіны СНД і на 70% у краіны па-за СНД. Хутчэй за ўсё расьлі цэны на энэргетычныя і харчовыя тавары – на 70.6% і 44.2% г/г адпаведна. У гандлі з краінамі па-за СНД спрыяльны ўплыў меў рост цэнаў на нафтапрадукты і калійныя ўгнаеньні – на 77.3 і 86.2% г/г. Акрамя таго, на 68.6 і 16.5% адпаведна вырасьлі фізычныя аб’ёмы экспарту дадзеных таварных групаў. Паколькі іх удзельная вага ў гандлі з краінамі па-за СНД складае 74.2%, то спрыяльная сытуацыя на дадзеных рынках будзе значна паляпшаць паказьнікі гандлёвага балансу Беларусі ў бліжэйшыя месяцы.

ВУП і прамысловая вытворчасць

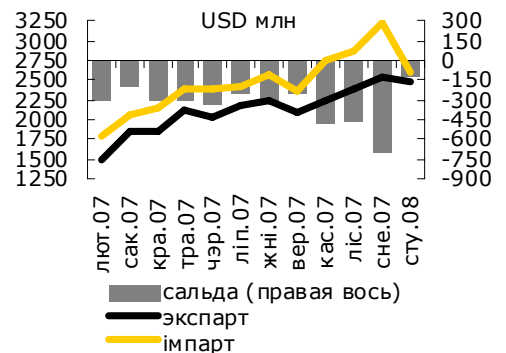
Крыніца: Міністэрства статыстыкі і аналізу.

Унёсак галінаў у прырост прамысловай вытворчасці ў студзені-лютым 2008 г.

	Прырост, Унёсак у % прырост	
Прамысловасьць	12.9	12.9
электраэнэргетыка	9.1	0.7
паліўная	13.8	3.1
чорная мэталюргія	9.6	0.4
хімічная і нафтахімічная	6.1	0.7
машынабудаваньне і мэталапрацоўка	18.2	3.6
дрэваапрацоўка	17.4	0.5
будайнічых матэр’ялаў	15.2	0.4
лёгкая	-2.0	-0.1
харчовая	14.0	1.6
іншыя	14.6	1.9

Заўвага. Унёсак у прырост у адсоткавых пунктах. Крыніца: разьлікі паводле дадзеных Міністэрства статыстыкі і аналізу.

Дынаміка вонкавага гандлю таварамі

Крыніца: Міністэрства статыстыкі і аналізу.

Індэксы экспарту

	Індэкс цэнаў	Індэкс фізычнага аб’ёму
Расея, у тым ліку	122.0	109.3
Малако і малочныя прадукты	208.0	98.1
Грузавыя аўтамабілі	155.4	83.8
Трактары	96.2	160.3
Краіны па-за СНД	156.3	132.0
Нафтапрадукты	177.3	168.6
Калійныя ўгнаеньні	186.2	116.5
Усяго	139.6	127.4

Крыніца: разьлікі паводле дадзеных Міністэрства статыстыкі і аналізу.

Дзяржаўныя фінансы: зьмены ў парадку аплаты шэрагу падаткаў

Даходы кансалідаванага бюджэту за студзень 2008 г. склалі 58.9% ад ВУП, што на 1.5 адсоткавага пункту вышэй, чым у студзені 2007 г. Выдаткі бюджэту склалі 34.9% ад ВУП, што на 3.3 адсоткавага пункту ніжэй за мінулагодні ўзровень. У выніку бюджэт за студзень быў выкананы з традыцыйна высокім у пачатку года прафіцытам – 24% ад ВУП (19.1% ад ВУП у студзені 2007 г.).

У сакавіку быў падпісаны ўказ прэзыдэнта, які прадугледжвае зьмену парадку аплаты падатку і арэнднай платы за зямлю, экялягічнага падатку і падатку на нерухомасьць. З 1 красавіка яны будуць сплочвацца штоквартальна. Ранейшы штомесяцовы парадак іх аплаты абгрунтоўваўся высокай інфляцыяй. У дадатак мясцовым саветам было рэкамандавана ўсталяваць штоквартальныя тэрміны аплаты мясцовых падаткаў (падаткі з продажаў, на паслугі, мэтавыя зборы і пад.). Гэтым указам таксама скасаваныя авансавыя плацяжы збору ў рэспубліканскі фонд падтрымкі вытворцаў сьлягаспрадукцыі. Гэтыя заходы вядуць да скарачэньня колькасьці падаткавых плацяжоў, празьмерная колькасьць якіх адзначалася ў дакладзе Сусьветнага банку як адна зь перашкодаў для вядзеньня бізнэсу ў Беларусі.

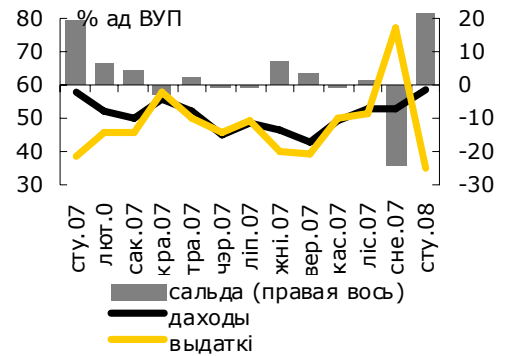
Манэтарная палітыка: павелічэньне золатавалютных рэзэрваў

У лютым чыстыя замежныя актывы ВГКР павялічыліся на 14.3% м/м. Асноўнай крыніцай іх росту было набыцьцё НББ валюты на ўнутраным валютным рынку, што, верагодна, сьведчыць аб спрыяльных тэндэнцыях у вонкавым гандлі. Разам з тым, грашовая прапанова ў лютым фактычна стэрэлізавалася за кошт акумуляваньня бюджэтных даходаў на рублёвых рахунках ураду ў НББ. У выніку ў лютым грашовая маса вырасла на 0.5% м/м, а ў гадавым вымярэньні яе рост паскорыўся да 33.7% г/г (29.5% г/г у студзені).

Ва ўмовах абмежаваньня грашовай прапановы з боку ВГКР у студзені-лютым працягнулася зьніжэньне лішку ліквіднасьці ў банкаўскім сэктары. Банкі зьнізілі аб'ём кароткатэрміновых аблігацыяў НББ у сваім партфелі на 22.9% м/м. Акрамя таго, у лютым яны зноў троху актывізавалі свае пазычаньні за мяжой, павялічыўшы свае чыстыя пазычаньні на 7.9% м/м. Аднак тэмпы росту крэдытаваньня эканомікі па-ранейшаму зьніжаліся, дасягнуўшы 41.1% г/г (43.6% г/г у студзені). Пры гэтым, паколькі банкі не сутыкаліся з жорсткім недахопам ліквіднасьці, у лютым адсоткавыя стаўкі на крэдытна-дэпазытным рынку былі толькі нязначна зкарэктаваныя ў бок павышэньня. Гэта абумовіла захаваньне тэндэнцыі паскарэньня росту на-яўных грошай у абароце. Іх аб'ём у лютым вырас (на 4.4% м/м), а тэмп іх росту ў гадавым вымярэньні склаў 25.1% (22.4% г/г у студзені). Рублёвая грашовая маса скарацілася ў студзені на 2.0% м/м, а шырокая грашовая маса – на 2.2% м/м. У гадавым вымярэньні тэмпы іх росту склалі 32.6 і 36.3% г/г адпаведна (34.0 і 38.6% у студзені).

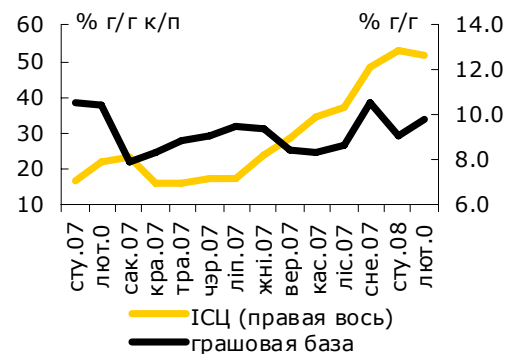
Спажывецкія цэны ў лютым вырасьлі на 0.7% м/м, а ў гадавым вымярэньні – на 12.7% г/г (12.9% г/г у студзені). Курс беларускага рублю ў сакавіку практычна не зьмяніўся і на 31 сакавіка склаў 2145 USD/BYR.

Кансалідаваны бюджэт

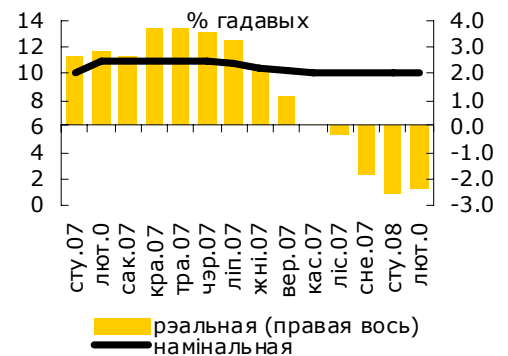
Крыніца: разьлікі паводле дадзеных Міністэрства статыстыкі і аналізу.

Грашовая база і ІСЦ

Крыніца: разьлікі паводле дадзеных НББ і Міністэрства статыстыкі і аналізу.

Стаўка рэфінансаваньня

Крыніца: разьлікі паводле дадзеных НББ і Міністэрства статыстыкі і аналізу.

Банкаўскі сэктар: прыцягненьне замежных інвэстараў у банкавы сэктар

У 2008 г. у Беларусі працягнулася прыцягненьне у беларускі банкавы сэктар замежных інвэстараў, як стратэгічных, так і фінансавых. Паводле інфармацыі начальніка Галоўнага ўпраўленьня банкаўскага нагляду НББ С. Дубкова, у першым паўгодзьдзі будучь завершаныя восем угодаў, зьвязаных з пераразьмеркаваньнем уласнасьці ў беларускіх банках. Расейская АФК "Сыстэма" мае намер набыць кантрольны пакет акцыяў Парытэтбанку, які належыць НББ. Апроч таго, чакаецца заканчэньне ўгодаў па набыцьці кантрольных пакетаў акцыяў у шэрагу сярэдніх прыватных банкаў: Тэхнабанку, РРБ-Банку, Беларускаму народным банку, банку "Залаты Талер" адпаведна латвійскім Trasta Komerc Banka, ЭБРР, банкам Грузіі і ліванскім Франсабанкам. Цікавасьць замежных інвэстараў да беларускага банкавага сэктару сьведчыць аб іх чаканьнях лібэралізацыі эканамічнай палітыкі ў Беларусі ў сярэднетэрміновай пэрыядыцы.

У сакавіку НББ апублікаваў у сваім лісьце тлумачэньні дзейснага заканадаўства адносна магчымасьці набыцьця акцыяў банкаў іх мэнэджмэнтам. У адпаведнасьці з гэтым лістом, ва ўласнасьці мэнэджмэнту банку можа знаходзіцца да 20% яго акцыяў. Пры гэтым прадугледжанае выкарыстаньне апцыённага праграмаў мае на ўвазе абавязак акцыянэраў выкупіць гэтыя акцыі праз пэўны час. Такім чынам, можа быць створаны эфэктыўны стымул для павышэньня якасьці мэнэджмэнту ў беларускіх банках і росту іх капіталізацыі.

Эканамічныя тэндэнцыі		1 кв. 06	2 кв. 06	3 кв. 06	4 кв. 06	1 кв. 07	2 кв. 07	3 кв. 07	4 кв. 07	сне. 07	сту. 07	лют. 08
Рост рэальнага ВУП	% г/г	11.0	9.6	8.6	10.8	8.4	8.9	8.4	7.3	--	--	--
Рост рэальнага ВУП	% г/г нар.	11.0	10.3	9.6	9.9	8.4	8.6	8.4	8.2	8.2	8.3	9.9
Рэальная прамысловая вытворчасць	% г/г нар.	13.5	12.6	12.2	11.3	5.9	7.7	8.2	8.5	8.5	12.1	12.9
Рэальная сельскагаспадарчая вытворчасць	% г/г нар.	10.1	6.9	2.2	6.1	4.4	5.2	5.6	4.1	4.1	3.5	6.4
ІСЦ	% г/г к/п	6.8	7.0	6.4	6.6	8.1	7.2	9.0	12.1	12.1	12.9	12.7
ІЦВПП	% г/г к/п	8.3	8.1	8.0	8.5	11.6	13.6	16.8	17.1	17.1	4.7	4.8
Экспарт тавараў (USD)*	% г/г	27.5	24.9	29.3	13.6	6.3	23.3	18.5	44.4	51.1	77.9	--
Імпарт тавараў (USD)*	% г/г	51.3	37.0	30.0	23.5	20.8	23.7	23.8	42.4	36.3	48.4	--
Сальда гандлю таварамі (дадзеныя НББ)	USD млн. нар.	-136	-786	-1215	-2398	-836	-1563	-2304	-3858	-3858	-97.9	--
Бягучы рахунак	USD млн нар.	115	-289	-558	-1512	-641	-1152	-1652	-2944	-2944	--	--
Бягучы рахунак	% ВУП нар.	1.5	-1.8	-2.1	-4.1	-7.0	-5.8	-5.1	-6.6	-6.6	--	--
Міжнародныя рэзервы	USD млн к/п	1290	1154	1155	1383	1565	2344	2155	4182	4182	3789	4353
Грашовая база	% г/г к/п	53	48	38	20	22	29	25	38	38	30	34
Стаўка па крэдытах у беларускіх рублях**	% гадавых, к/п	12	11	12	12	14	11	12	12	12	12	12
Абменны курс (афіцыйны) BYR/USD	с/п	2151	2146	2142	2141	2141	2145	2147	2152	2153	2150	2148
Абменны курс (афіцыйны) BYR/EUR	с/п	2587	2694	2729	2761	2805	2890	2948	3115	3134	3161	3164

* тэмпы росту даляравых паказнікаў (крыніца: разьлікі паводле дадзеных Міністэрства статыстыкі і аналізу).

** намінальная стаўка па новых крэдытах юрыдычным асобам (крыніца: НББ).

Крыніцы: Міністэрства статыстыкі і аналізу і НББ.

Асноўныя эканамічныя паказнікі		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Намінальны ВУП	BYR трлн	17.173	26.613	36.565	49.991	65.067	79.231	96.047
Намінальны ВУП*	USD млрд	12.1	14.5	17.7	23.1	30.2	36.9	44.8
Рост рэальнага ВУП	% г/г	4.7	5.0	7.0	11.4	9.4	9.9	8.2
Прамысловая вытворчасць	% г/г	5.9	4.5	7.1	15.9	10.5	11.3	8.5
Сельскагаспадарчая вытворчасць	% г/г	1.8	0.7	6.6	12.6	1.7	6.1	4.1
ІСЦ	% г/г с/п	61.1	42.6	28.4	18.1	10.3	7.0	8.4
ІСЦ	% г/г к/п	46.1	34.8	25.4	14.4	8.0	6.6	12.1
ІЦВПП	% г/г с/п	72.1	41.4	37.5	24.1	12.1	8.3	16.2
ІЦВПП	% г/г к/п	40.9	42.7	28.1	18.8	10.0	8.5	17.1
Экспарт (т/п, USD)	% г/г	10.9	9.8	24.4	35.7	15.8	21.8	24.3
Імпарт (т/п, USD)	% г/г	11.1	9.0	25.1	40.3	3.0	33.0	27.9
Бягучы рахунак	USD млн	-394	-311	-424	-1206	510	-1512	-2944
Бягучы рахунак	% ВУП	-3.2	-2.1	-2.4	-5.2	1.7	-4.1	-6.6
ПЗІ (чыстыя)	USD млн	96	453	170	163	303	351	1768.9
Міжнародныя рэзервы	USD млн	347	457	474	770	1297	1383	4182
Сальда дзяржбюджэту	% ВУП	-1.6	-0.2	-1.6	0.0	-0.6	2.2	0.6
Унутраны дзяржаўны доўг	% ВУП к/п	6.1	5.4	5.5	5.7	5.8	6.5	6.4
Знешні доўг (суцэльны)	% ВУП к/п	24.8	27.0	23.7	21.4	17.9	18.6	28.4
Грашовая база	% г/г к/п	225	32	50	42	74	20	38
Абменны курс (НББ)	BYR/USD с/п	1394	1784	2075	2160	2154	2145	2146
Абменны курс (НББ)	BYR/USD к/п	1580	1920	2156	2170	2152	2140	2150
Спрэд**	% с/п	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Спрэд**	% к/п	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Абменны курс (НББ)	BYR/EUR с/п	1239	1690	2353	2684	2681	2692	2937
Абменны курс (НББ)	BYR/EUR к/п	1392	1989	2695	2956	2550	2817	3167

* ВУП у даляравым эквіваленце за 2000 г. разьлічаны па рынковым (неафіцыйным) валютным курсе (крыніца: Дасьледчы цэнтр ІПМ).

** спрэды паміж безнаяўным курсам ценявага рынку і афіцыйным курсам (крыніца: Дасьледчы цэнтр ІПМ).

Крыніцы: Міністэрства статыстыкі і аналізу, Міністэрства фінансаў, НББ, Дасьледчы цэнтр ІПМ.

Умоўныя азначэнні:

г/г	зьмены год да году	нар.	нарастаючым вынікам
ІСЦ	індэкс спажывецкіх цэнаў	НББ	Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь
ІЦВПП	індэкс цэнаў вытворцаў прамысловай прадукцыі	ПЗІ	простыя замежныя інвестыцыі
к/п	на канец перыяду	с/п	сярэдняя за перыяд
м/м	зьмены за месяц	трлн	трыльён
млн	мільён	ФСАН	Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва
млрд	мільярд	ЭЗ	Эўрапейскі Зьвяз